

SIHTASUTUS

EESTI PUUETEGA INIMESTE FOND

Vastus Riigikontrolli auditis tehtud tähelepanekute faktiivide kontrolliks

1. Oma esimeses tähelepanekus toote esimesena välja, et 2013. aastal sõlmitud lepingutes on väidetavalt määratud järelevalve roll Sotsiaalministeeriumile.

Me ei saa toodud tähelepanekuga nõustuda, tegemist on eksliku tähelepanekuga, mis on tingitud inimlikust eksitusest. Suulisi selgitusi andes selgitas juhataja järgmist. Selleks, et Sotsiaalministeeriumilt saadud toetuse kasutamise seonduvad õigused ja kohustused laieneksid ka organisatsioonidele (kelle tegevusprogramme Fond toetab), kasutab Fond ministeeriumiga sõlmitud lepingu põhja, asendades seal sõna „ministeerium“ fondiga ja „fond“ konkreetse organisatsiooniga. Kontrolliga seonduvates punktides lisati tekstile "Ministeeriumil on õigus" ette "Fondil ja/või ministeeriumil on õigus." Taolise sõnastusega on antud ministeeriumile võimalus vajaduse ja soovi tekkimisel kontrollida otse Fondiga sõlmitud toetuse osa. See, et punktis 9.2 jäi ekslikult see tekst lisamata **ei pane järelevalve rolli veel ministeeriumile ega võta Fondil kontrolli võimalust/õigust, kuna järgmises punktis on selgelt öeldud, et Fondil on õigus nõuda toetus osaliselt või tervikuna tagasi ka juhul, kui toetuse saaja ei võimalda või oluliselt raskendab Fondil ja/või ministeeriumil kontrolli teostamist (p.9.3.5).**

Teiseks toote välja, et ei Fond ega Sotsiaalministeerium ei ole toetuse kasutamise üle sisulist kontrolli teostanud.

Nõustume toodud tähelepanekuga, et Fond ei ole vaadeldaval perioodil teostanud regulaarselt järelevalvet toetuse saajate üle. Fondi juhataja tõi juba kontrollkäigu ajal välja põhjused, mis on takistanud järelevalve efektiivset teostamist. Efektiivse ja regulaarse järelevalve teostamise eelduseks on piisavate ressursside olemasolu. Nagu juhataja selgitas, ei ole Fondil järelevalve teostamiseks asutaja poolt vajalikke rahalisi ja inimressursse kavandatud. Asutaja eraldab igal aastal Fondile läbi hasartmängumaksu nõukogu projektitoetuse võrgustiku toetamiseks. Juhime tähelepanu, et Fondi ülalpidamiseks kasutatakse projektipõhist rahastamist summast, mida eraldatakse võrgustikule. Fond on suhtunud võrgutiku rahastamiseks ette nähtud vahenditest Fondi ülalpidamisse suure respektiga ning kasutanud rahalisi vahendeid suure vastutustundlikkusega. Seega on olnud Fondil võimalik kasutada rahalisi vahendeid Fondi ülalpidamiseks ja ülesannete täitmiseks piiratult, ning vastavad mahud ei vasta tegelikule vajadusele lähtudes pandud ülesannetest. Fondi toimimise minimaalseks toimimiseks kasutatakse eraldatava toetuse üldsummast administreerimiseks ~2,5%.

2. Teises tähelepanekus olete asunud seisukohale, et ei ole mõistlik anda rohkem toetust nendele organisatsioonidele, kellel on niigi täiendavaid rahalisi võimalusi.

Rahastusmudelit välja töötades ja edaspidi seda rakendades on organisatsioonid olnud seisukohal, et üks komponentidest peab arvestama organisatsiooni tegevusaktiivsust/võimekust, olema motiveeriv ning edasiviiv. Kogutulu arvestav

komponent annab nendele organisatsioonidele, kes on aktiivsed ning pingutavad lisarahastuse võimaluste leidmisel just sellise motivatsiooni – toetatakse aktiivsust passiivsuse asemel. Ilma sellise motiveeriva komponendita saavutatakse vastupidine tulemus, et toetame enam neid kes on passiivsed, ning karistame aktiivsust. Jääme kindlalt eriarvamusele Teie seisukoha suhtes, kuna lisaraha komponendi arvestamise eesmärk on vajadus arvestada organisatsiooni tegevusvõimekust ja aktiivsust objektiivse ja kontrollitava kriteeriumi alusel. Nagu suulisi selgitusi andes juhataja põhjendas, toimus nimetatud komponendi rakendamine peale pikaajalisi arutelusid ja kokkulepet võrgustikuga ning eeskujuna kasutasime rahvusvahelist (Taani ja Norra) kogemust riigitoetuse andmisel. Seega ei ole aktiivsuskomponendi puhul tegemist Fondi omaalgatusliku tegevusega, vaid praktikaga, mida rakendatakse ka maailmas. Nõustume, et organisatsioonid, kes püüavad alles nüüd hakata erinevaid teenuseid pakkuma, on halvemas olukorras võrreldes nendega, kes olid aktiivsed varasematel aastatel. Mahajäämust on soovi korral võimalik hakata vähendama ka praegu, sest aina enam hakkavad riik ja kohalikud omavalitsused väärtustama vabaühenduste poolt pakutavaid teenuseid. Teenuste osutamise delegeerimine tuleneb asjaolust, et tihti just sihtgrupipõhised organisatsioonid on paremini teadlikud vajadustest ja ootustest ning omavad teadmisi, mida teistel teenusepakkujatel ei ole. Lisaks kasvab aasta aastalt vabaühenduste kompetents ja valmisolek teenuseid kvaliteetselt pakkuda. Samas oleme seisukohal, et Fond ega ka EPIKoda ei saa ühtegi iseseisvat organisatsiooni jõuga sundida teenuseid osutama või lisarahastust otsima, küll aga saame ja ka juba praegu toetame/juhendame/julgustame lisavõimalusi otsima.

Vaidlusaluse komponendi täiustamiseks võib arutada, milliseid lisatulusid selle komponendi koosseisus arvestada ja mida mitte, kuid selle komponendi väljajätmine on pigem samm tagasi organisatsiooni tegevusvõime hindamisel.

3. Kolmanda tähelepanekuna toote välja, et Tallinna Puuetega Inimeste Koja projektitaotlust hindas seotud isik.

Nõustume tehtud tähelepanekuga, et Tallinna PIK tegevusprogrammi kontrollijaks ei oleks tohtinud olla juhatuse liige ja edaspidi püüame analoogilist olukorda vältida. Nõustume, et senise praktika kohaselt ei ole kõik komisjoni liikmed hinnanud kõiki toetatava aasta tegevusprogramme. Samas, kui fondile on eraldatud täiendav sihtotstarbeline toetus projektitegevusteks (näiteks 2013. a 100 000 eurot) ja oli vaja tekitada taotluste pingerida hindamiskriteeriumite alusel, hindasid taotlusi kõik komisjoni liikmed kõikki taotlusi.

Lisaks juhime tähelepanu asjaolule, et nende projektide eelhindamine oli üksnes ettevalmistav etapp lõppotsuste tegemisel ja otsused tehti Fondi Nõukogu poolt, mille koosolekul arutati läbi kõik taotlused pöörates erilist tähelepanu just nendele, kus olid taotluste läbivaatamisel tekkinud küsitavused.

4. Neljanda tähelepanekuna toote välja, et Fondi ebamäärast rolli iseloomustab asjaolu, et taotluste hindamisel kasutab Fond muutmata kujul toetuse andja poolt kehtestatud kriteeriumeid, mille on välja töötanud Sotsiaalministeerium hasartmängumaksust toetatavate projektide rahastamiseks.

Juhime tähelepanu, et ministeeriumi kehtestatud tingimuste kasutamine on Fondile kohustuslik, mis tuleneb hasartmängumaksu seaduse §7 lg(3). Kohtumisel püüdis juhataja selgitada, et Fondi eesmärgiks/rolliks ei ole toetada organisatsiooni üksikprojekte, vaid

tagada organisatsiooni jätkusuutlik areng, mille tõttu on Fond toetanud organisatsioonide kogu tegevusprogrammi ja sellest tulenevalt arvestame ka administreerimise kulu ning omaosaluse protsente, mitte ainult Fondist saadud toetusega tehtud tegevuste, vaid kogu tegevusprogrammi suhtes. Sellest põhimõttest lähtudes ei ole EPIKoja halduskuludeks mitte 48% vaid 30%, kui Toompuiestee 10 maja haldamise kulud (10 766€) lugeda täies mahus EPIKoja halduskuludeks, mis ei ole sisuliselt õige kuna ~2/3 üldpinnast kasutatakse projektitegevuste läbiviimiseks (saalid - viiakse läbi nii EPIKoja kui ka liikmesorganisatsioonide projektide üritusi – seega projektikulu) ja puuetega inimeste organisatsioonide täiendavaks toetamiseks (2. korruse ruumide soodustingimusel rentimine).

Ka omaosaluse % arvestamisel järgime esmalt, et ministeeriumi aruandes real „kõik kokku“ oleks omafinantseeringu määra tingimus täidetud. Nii on 2013. aastal saadud toetus kokku 700 000€ (veerg 6a) ja kõikide organisatsioonide tegevusprogrammide maksumus kokku 1 992 891€ (veerg 6). Nii ka maakondade lõikes: Rapla PIK-le eraldati toetust kokku 11 721€ ja tegevusprogrammid olid kokku 24 871€; Eesti Reumaliidul vastavalt 13 852€ ja 89 147€. Nõustume, et erandite kasutamise kohta eraldi nõukogu otsust ei ole seni vormistatud, kuna nõukogu pole seda pidanud vajalikuks ega põhjendatuks. Juhataja on arvamisel, et organisatsiooniga lepingu allkirjastamisega (mille lisaks on ka taotlus) aktsepteerib Fond taotlust esitatud kujul, sealhulgas nõustub erandi tegemisega. Kui kontrollijate arvates tuleks erandite tegemine eraldi protokollis välja tuua, kaalume edaspidi õigusselguse mõttes selle nõudega arvestamist.

5. Viimase tähelepanekuga toote ekslikult välja, et Fond on jätnud maakondlike kodadega lepingut sõlmides konteinerist välja fraasi ... „Ka lepingu lisaks on üksnes maakondliku koja esitatud taotlus, mis on lepingu maksumusest väiksem“. **Fond, sõlmides lepingu maakondliku kojaga, lisab lepingu digiallkirjastamise konteinerisse pakitud failina maakonnast esitatud kõik taotlused.** Juhataja kontrollis veel kord lepingud üle ja selgus, et nii on see kõikide maakondade lepingutega va Rapla PIK-ga sõlmitud leping. Rapla PIK-ga lepingut sõlmides oli allkirjastamisel mitu korda tehnilisi probleeme ja viimasel katsel on konteineris ainult leping. Kahjuks lisasid, sh taotlusi ei saanud lisada põhjusel, et zip faili suurus oli 215 MB ja programm andis allkirjastamisel vea teate. Lisaks on maakondade kodadega kokkulepe, et ka nemad fondist saadud toetuse kasutamiseks oma organisatsioonidega lepingute sõlmimisel kasutaksid analoogilist praktikat, mida kasutab fond (st kontrolli õigust laiendatakse ka fondile ja ministeeriumile).

PALVE Riigikontrolli auditile, et oma lõppjäreluste ettepanekute/soovitustega ei lõhutaks puuetega inimeste organisatsioonide võrgustiku tegevusprogrammide põhist toetamist, mis on võimaldanud Fondi 20 tegevusaasta jooksul välja arendada tugeva ja seni jätkusuutliku võrgustiku, mille liikmed on arvestatavaks koostööpartneriks nii riigile, kui ka kohalikele omavalitsustele. EPIKoja liikmesorganisatsioonide võrgustiku on tunnustatud rahvusvahelisel tasandil Euroopa Puuetega Inimeste Foorumi (Puuetega inimeste esindusorganisatsioonide katusorganisatsioon Euroopas) poolt, tuues Eestit eeskujuks teistele euroopa riikidele.

Poliitikauuringute Keskus Praxis oma analüüsis „[Vabähenduste rahastamise ühtsed alused](#)“ on toonud välja organisatsioonide rahastamise nõrkusena just strateegilisi partnereid ja

tegevuste rahastamise projektipõhisuse, mis ei taga organisatsiooni arengut ega jätkusuutlikkust. Fond on oma tegevuses lähtunud just põhimõttest, et vaja on anda tegevustoetust mitte klassikalises mõttes projektitoetust, aitamaks kaasa rahastaja eesmärkide täitmisele ühenduste tegevuste kaudu.

Tegevustoetust eristab projektitoetusest selle suurem paindlikkus – näiteks ei koostata abikõlblike kulude loetelu ning rõhuasetus on kokkulepitud tulemuste saavutamisel, mitte detailsete kuluartiklite määramisel ja kontrollimisel. Tegevustoetuse andmise eesmärk on pikemaajaline koostöösuhe, mis aitab ühenduse jaoks tagada finantsilist stabiilsust ning annab võimaluse keskenduda oma põhitegevusele.

Lugupidamisega,

Genadi Vaher

Juhataja

01.10.2013.a

4

10137 TALLINN; Toompuiestee 10
TEL 6616628; GSM 50 10157; E-mail: epifond @ gmail.com

Viitenumber 3500081021 ; saaja: Rahandusministeerium a/a 10220034796011 SEB või a/a 221023778606 Swedbank

Registrikood 90000145